

Kazys Bradūnas

EILĖRAŠČIAI

ANTIFONA I

Nei kunigas, nei žynys nesu, Viešpatie,
O semiu krikšto vandenį giesmei.

Mėnulis ir saulė tebūna
Krikšto tėvai mano žodžiams.

Prie šaltinių ir upių šventųjų
Jie stovi baltais drabužėliais.

Kas paims iš sausos ašaruvės
Žodžiams ašarų druską?

Kas palygins jiems ant galvelės
Pirmųjų ramunių vainiką?

Prie šaltinių ir upių šventųjų
Jie laukia baltais drabužėliais.

ŽODŽIO UŽKALBĖJIMAS

Kryželį tartum amuletą,
Vien iš poezijos nulieta,
Kas rytą kabinuos ant kaklo,
Bijodamas likimo aklo.
Tada jau nieko negirdžiu,
Tik užkalbėjimą žodžiu –
Lygos, lygo ir sulygo:
Žodis mano – žodis knygų.
Žodi, būki!
Žodi, tapki!
Žodi, tapęs neapaki
Nuo spindėjimo laimėto,
Nuo kryželio-amuleto,
Iš poezijos nulieta.
Nuo skambėjimo paties,
Žodi, –
Kelkis iš mirties.

SAULĖS GRĮŽIMAS

Spindi pavasario vandenys,
Ir lankos užtvindytos liula.
Toli, ten toli, apie Pandėlj,
„Saula, saulala matula“

Pagoniškai kalbina Dievą
Praėjusių amžių artojas,
Ir mano eilėraščių pievoj
Kitapus pasaulio kartojas.

KRAUJAS IR PIENAS

Skaičiuoju, skaičiuoju dievus,
O suma – vieny vienas.
Ir nuo žalčio žaltelio galvos
Teką kraujas ir pienas.

Bėga kraujo ir pieno puta,
Dievo rankos ją šluosto,
Dievo rankų nepaliesta,
Bėga ir mano skruostu.

ANTIFONA II

Tarp Vilniaus miesto ir Karaliaučiaus
Keleliai brukavoti.

Tarpu Vilnelės ir tarpu marių
Knygų lapai pakloti.

Ant vieno lapo angelas gieda,
Antram jauteliai baubia.

Prie vieno lango sėdi karalius,
Prie antro – kunigaikštis.

O prie šio trečio mano mergelė
Rankoj bijūną laiko.

Bijūną laiko, žiedą kvėpina,
Knygų knygelę skaito.

SAPNAS ŽEMAIČIUOSE

Nuo balto debesio nusliuogęs,
Kojomis paliečiau žemę.
Kažkur tarp Vieکشnalių ir Luokės
Žemaičiai vandenį semia
Rudenio apeigom
Ir suartom vagom
Jau renkasi aplink.
Ir tu dabar atsimink,
Kas tas, kurs atėjo su žalčiu,
Ir tas su kryželiu,
Su gintaro rožančium,
Su vainiku gėlių...
Visi, aplieti ugnia,
Žiūri į mane.
Ir šaukia vardu!
O aš nepabundu.

ANTIFONA III

Pro Aušros Vartus ir per Šiluvą
Praėjau nusiėmęs kepurę.

O prie Oršos ir prie Salaspilio
Užsidėjau blizgantį šalmą.

Nusivaikščiojau, nusiklajojau –
Kur dabar galvą priglausti?

Tai sustodamas ir atsiklaupdamas
Prašau žemės, dangaus ir Dievulio

Paklot patalą pilkojo grumsto
Trumpam vyturėlio miegui –

Ten, kitame pasauly,
Noriu anksti atsikelti.

ŽEMIŠKOJI LITANIJA

Viską gavau iš tavęs,
Žeme žemuže.
Palaimink mirties vestuves,

Žeme žemuže.

Sujunki mudviem rankas,
Žeme žemuže.
Tegu su žiedu užkas,
Žeme žemuže.

O tu nueik pas kitus,
Žeme žemuže.
Ir atkelki vartus,
Žeme žemuže.

DIEVUKAI

Dievas dėsto žemės dievukus
Dangaus lentynose kaip daiktus:
Jiems niekas nesimels ir neaukos
Pagoniškas reikalas baigtas.

Bet jų keli pabėga iš dangaus.
Ar pėdsakus eilėrašty užuodi?
Ir jei dangus bėglių tų nepagaus,
Galės gyvent, pavirsdami į žodį.

ANTIFONA IV

Nuo maro, bado, ugnies ir karo
Neišgelbėjai, Viešpatie.

Nuo namų padalinimo
Neišgelbėjai.

Nuo baudžiavos jungo
Neišgelbėjai.

O „Tėve mūsų“ gimtąja kalba
Išgelbėjom, Viešpatie.

Ir Aušros Vartus Vilniaus sienoje
Išgelbėjom.

Sandoros skrynią Šiluvoje
Išgelbėjom.

Išgelbėk mus, Viešpatie.

DVASIA IR DUONA

Kaip aš būsiu dvasia
Be žemės dvasios,
Be vandens dvasios,
Be žolės dvasios?

Ant žolės visi jie susėdo,
Ir Kristus palaimino duoną.

Žuvies dar nėra –

Dar Nemune.

VIA SACRA

Kryžius kalnelyje,
Pakalnėje šaltinis –
Kaip visada lietuviškuos keliuos.
Takelis, pėdomis patvinęs,
Jau grįžta atgalios,
Kur, laukdami stebuklo,
Medžiais pavirtę klūpo.

SUNKIEJI METAI

Džiūsta šaltinis ir alkas,
Trokšta žemės dvasia.
Rymo Dievulis alkanas
Bado laukuose.

Maras Vilniuje,
Kraujas Virbaly,
Ašaros Kiršuos.
Sunkų kaip kalnas
Gyvybės grūdėlį
Žody paslėpęs nešuos.

Ar bus išsaugotas kraitis,
Krautas gimtajam name?
Ar prakalbės Donelaitis
Mano tėvų tarme?

ANTIFONA V

Ant karalių ir imperatorių kelio
Užstoki mus.

Po sukilėlių kartuvėm
Apverki mus.

Nuo Kražių kruvino grindinio
Pakelki mus.

Iš peršautos lietuviškos maldaknygės
Melskis už mus.

Į Kryžių kalną
Palydėk mus.

Mindaugo katedros pogrindy
Prisaikdink mus.

AKMENĖLIS

Tyli akmenėlis kaip nesavas,
Guli tartum svetimas laukuos.
Veidą jam apaugo samanos,
O vis tiek praeidamas lenkiuos.

Aukuras ne aukuras apleistas,
Be regėjimo, be balso, negirdįs.
Viešpatie! –
Mano paties paveikslas –
Tyliai akmenėjanti širdis.

* * *

Akmenėlis turi aukso širdį,
Akmenėlis klausosi ir girdi,

Kaip dulkelė vakare nusėda,
Kaip samanė avilėly gieda.

Akmenėlis visą žemę myli,
Akmenėlis meldžiasi ir tyli.

TOKIA YRA ISTORIJA

Žemyne buvom paskutiniai
Pagoniško pasaulio dinozaurai.
Dabar – kieta fosilija
Europos uoloje,
Kirsta, kapota,
Keikta ir krikštyta,
Kraujuojanti –
Gyva!

Tokia yra istorija,
Tokia poezija –
Be krikšto drabužėlių,
Nuoga.

ANTIFONA VI

Ir atėjau prie šaltinio
Be kepurės, be kepurėlės.

Ir suburkavo vanduo,
Tartum būtų balandis:

Kur tavo krikšto drabužis,
Drobės marškinėliai?

Šimtai metų praėjo,
Nė vienas nesustojo.

Ten mano krikšto drabužis,
Visų marškinėliai...

Ir lenkiuos į šaltinį
Be kepurės, be kepurėlės.

KOPLYTSTULPIS

Žemyno potvynis
Dumblą ir kraują,
Žvyrą ir ašaras
Neša į jūrą...
Laikykimės!

Laikykimės koplytstulpio šaknų!

Prie kranto briaunos priplakti,
Po kojomis
Bedugnei verdant,
Dantimis ir nagais
Laikykimės!
Laikykimės koplytstulpio šaknų!

MIŠKO APEIGOS

Ginkluoti suklaupė girioje,
Žegnodamies maldai:
Ir atleisk mums mūsų kaltes,
Kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.
(Krikščioniškoji Lietuva)

Aplinkui blykčioja
Žaltvykslėmis žemėpačiai,
Murmėdami:
Tik vienas kraujas atsiteisia.
(Pagoniškoji Lietuva)

Abi jos pakelia
Mano rankas
Ir sako:
Vaikeli, nusivilk marškinėlius –
Dabar tu būsi paaukotas.

LIETUVIŠKASIS EMAUS

Skaudžiai pamuštos jau kojos,
Ir kelionėje praalkai,
Vakarop saulelė gula –
Pasilik pas mus.

Tėvas raugia rūgštų pieną,
Motė kepa šviežią duoną,
Ašai slėgiu saldų sūrį –
Pasilik pas mus.

Ir padėk rankas ant stalo,
Kad matytų ir aklieji,

Stalo lentos tegu kalba:
Pasilik pas mus.

Pasilik pas mus...

POEZIJA IR LIETUVA

Jei ežerai išlėktų
Ir krikšto upės nugrimztų,
Dingtų ir Lietuva,
Mūsų nebūtų.

O jei nutiltų žodis,
Jeigu raidyną palaidotum,
Ar prisikeltų poezija
Skambų Velykų rytą?

Todėl guldau klonin ežerus,
Patiesiu upę,
Ir žodžiai taškosi, krykštauja
Ant poezijos rankų.

Iš: Kazys Bradūnas, *Krikšto vanduo Joninių naktį*, eilėraščiai, Chicago: Ateities literatūros fondas, 1987.